

BİR DİRENİŞ HİKAYESİ; METAL İŞÇİLERİNİN GEZİ'Sİ

12 Eylül '80 darbesi ile başlayıp, yıllardır devam eden sendikal hakların adım adım kısıtlanmasının gelinen noktada işçileri var olan ama "işçilerin" olmayan sendikalara mahkum ettiği gerçeği tüm çıplaklığı ile ortaya çıktı.

Dönem dönem Tekel işçileri, Yatağan işçileri vb. direniş öykülerimiz oldu. Ama bizce metal işçisinin Mayıs 2015 direnişi; nedenleri, kitleselliği, talepleri ve sonucu itibarıyla ülkemiz demokrasi mücadelesi ve işçi sınıfının mücadele tarihi açısından bir dönüm noktasıdır.

Hikaye aslında Bosch işçisinin Birleşik Metal İş Sendikası'na geçmesi ile başlamıştı. Direnişteki bir Tofaş işçisi şöyle anlatıyor;

"Oraya Birleşik Metal İş Sendikası girdi geçen dönem. Başta iyi de gitti, ama sonra dayakla sopayla karşı karşıya kalınca çabuk pes etti, bıraktı. Bu ücret farkı o yüzden oldu. Türk Metal'in Bosch'ta yeri sağlamlaşsın diye. Ama işte bak bu sefer de böyle oldu..."

"Böyle oldu..." derken elini alnına vurarak gülümsüyor: "Vay be ne oldu böyle!" TOFAŞ fabrikası önünde sloganlar atan arkadaşlarını gösteriyor: "Biz çatal kaşığı tabaklara vurarak protesto yapıyorduk. İş bu hale geldi!"

"İşin geldiği hal" Sonuç itibarıyla; Bursa'da Renault, Tofaş, Mako, Coşkunöz'de başlayan direniş dalga dalga yayıldı. Önce Gebze'ye sonra Ankara'ya sıçradı. Metal iş kolundaki yaklaşık 10.000 işçi iş bıraktı.

Hak arama mücadelesini bir sınıf dayanışmasına evriltti, Sendikalar yasasını deldi; yetkili sendikayı "yetkisiz" kıldı. Toplu İş Sözleşmesi yasasını deldi; yapılmış sözleşmeye rağmen masaya oturarak hakkını aldı. Tüm bunları yaparken iş güvencesini sağladı.

Başa dönersek; Nisan 2015

Bosch işçileri, işveren sendikası MESS ile işverenlerin "işçi sendikası" Türk Metal arasında yapılan grup toplu sözleşmesinden farklı olarak zam aldılar. Oysa üç yıl önceki toplu sözleşmede ek zam isteyen Renault işçilerini "farklı sözleşme yapmam" diyerek reddeden ve direnen 50 işçinin işten atılmasına ses çıkarmayan aynı Türk Metal sendikası idi.

Renault işçileri bunu unutmadılar. Bosch'taki farklı sözleşmenin kendileri içinde geçerli olması için direnişe başladılar.

İlk kıvılcım 14 nisan 2015'te Renault'un kaporta bölümünde başladı. 16-17 Nisanda tabaklara çatala vurarak Türk Metal'i protestoya dönüştüren eylemler Tofaş'a 18 nisan da Mako'ya yayıldı. 19-20 Nisanda devam eden yemekhane eylemleri için işçiler; **"şimdilik sadece tabak kırdık"** diyorlardı.

21 Nisandan itibaren yemekhane eylemlerine alkış ve toplu protestolar eklendi. Türk Metal Sendikasına öfke giderek büyüyordu.

26 Nisandan itibaren kente yayılan eylemlerin kırılma noktası 30 nisan da Coşkunöz işçilerinin Türk Metal Sendikasına gitmeleri idi. Polis engeli ile kendi sendikalarına sokulmayan işçilere sendikadan; ek sözleşme ve ek ücret verilmeyeceği açıklaması yapıldı. Artık Renault, Tofaş, Coşkunöz, Ototrim, Mako işçileri hergün kent meydanında buluşarak **"Satılmış sendika istemiyoruz", "Bizi satanı biz de satarız"** diyerek sendikaları Türk Metal'i protesto ediyorlardı. İşçiler Türk Metal'e 5 Mayıs dek süre verdiler.

Mayıs 2015; İşçiler sokakta, Üretim duruyor

5 Mayıs'ta işçiler saat 15.30'da Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) binasının önünde buluştu. Coşkunöz, Mako, Renault işçileri hep birlikte **"Bizi satanı biz de satarız!"** sloganını attı. Metal işçileri e-devlet şifrelerini havaya kaldırarak Türk Metal'i protesto etti. İşçilerin fabrikalar arası kurul oluşturduğu haberlere yansıdı. İşçiler tüm fabrikalarda ortak tepki göstermenin önemini vurgulayan konuşmalar yaptı. İşçilerin daha iyi bir anlaşma için Türk Metal'e 5 Mayıs'a kadar verdiği süre dolduğu için işçiler sendikadan istifa etmeye başladı. Tam da bu sırada "birileri" işçilere saldırdı. Polis müdahale etmedi. Türk Metal'den istifa etmek isteyen işçiler dövüldü, yaralandı. İşçi kanı aktı.

5 Mayıs'taki olayın ardından Renault'ta 6 Mayıs gece vardiyası 16 kişinin kartı basmadı. Önceden alınan karar itibari ile toplu halde giriş yapılıyor idi. 16 kişi işten çıkarıldığı için gece vardiyası 4 saat üretimi durdurdu. Direktörler gelip ikna etmeye çalıştı ve 16 kişi tekrar işe alındı (**ilk defa işten çıkarılan işçiler tekrar işe alındı, büyük kazanım!**) Üstelik biri işçinin boğazını sıkın iki Türk Metalci işten çıkarıldı.

Türk Metal çetesine öfke dalga dalga yayıldı. 5 Mayıs'ı 6 Mayıs'a bağlayan sabaha karşı fabrika önünde kitlesel bir eylem gerçekleştiren Tofaş işçileri, gün boyunca protestolarını sürdürdü. TOFAŞ işçisi üretimi durdurdu ve yönetimden işten atılma olmayacak garantisine alana kadar eylemlerine devam etti. Ototrim'de işçiye saldıran Türk Metal çetecisine öfke devam etti. 08.00-16.00 vardiyasında çalışan işçiler yemek yemedi ve eylemlerine devam etti. Delphi'de de vardiya değişiminde ıslıklı protestolar yapıldı.

7 Mayıs'ta Türk Metal'den istifalar devam etti. Gemlik Ordu işçileri metal işçilerine destek için 1 dakikalık çatal kaşık vurma eylemi yaptı. Delphi, Tofaş, Renault, Valeo ve SKT'de vardiya giriş ve çıkışlarında Türk Metal protesto edildi. 8 Mayıs'ta Renault, Coşkunöz, Mako ve Tofaş'ta tüm vardiya ve bölümlerde Türk Metal'den yeni istifalar için hazırlık yapılırken Ototrim, Valeo, SKT, Farba, Delphi gibi pek çok fabrikada eylemler sürüyor. 9 Mayıs'ta Tofaş İnsan Kaynakları Direktörlüğü öğlen saatlerinde bir yazı yayınlamak tüm işçileri "sağduyu"ya davet adı altında istifa sürecine karşı tehdit etti. Açıklamada "**Eylemlerin mevcut şekliyle sürdürülmesi halinde çalışanlarımızın ve şirketimizin yararı açısından gerekli tedbirleri almak durumunda kalacağımızı ve sorumluları hakkında yasal yollara başvurulacağını önemle tekrar hatırlatırız**" denildi.

Türk Metal işçileri tehdit etmeye devam ediyordu. Delphi'de çalışan kadın işçiler isimleri verilerek tehdit edildi. 12 Mayıs'ta işçilerin toplu istifa etmesini engellemek için

"provokasyon olacak" bahanesi ile Tofaş önüne polis getirildi. 13 Mayıs'ta Türk Metal, fabrikalarda bir bildiri dağıtarak "Malum sendika" ifadeleriyle Birleşik Metal-İş'in yürüttüğü toplu sözleşme sürecine yönelik eleştirilerde bulundu. 14 Mayıs'ta işçilerin telefonlarına gönderilen mesajda, MESS, 3 yıllık MESS Grup Toplu İş Sözleşmesi'nin yenilenemeyeceği ifade edilerek metal işçilerinin eylemleri 'yasadışı' ilan edildi.

Söz sırası "HARRANLI"larda

Olayların büyümesi üzerine Renault Genel Müdürü 14 Mayıs Perşembe sabah 6'da şef-müdürleri toplantıya çağırıldı. 7'de, 08-16 vardiyasındaki işçiler erken mesaiye çağırıldı ve Sloven genel müdür toplantı yaptı. Sözleşmenin 2017'ye kadar olduğunu ve bu sözleşmede bir değişiklik olmayacağını söyledi. İşçiler kendi aralarında haberleşerek gece vardiyasını bilgilendirdi. Gece vardiyası toplu halde, toplantının yapıldığı salon çevresinde yürüyüş sloganlarla yürüyüş yaptılar. Ve 14 Mayıs'ı 15 Mayıs'a bağlayan gece vardiyasından çıkanlar fabrikayı terk etmedi. Sabah vardiyasına gelenler de içeri girmedi. Grev başlamış oldu. Gelinen noktada 5.000 işçiden yaklaşık 3.000 kişi Türk Metal'den istifa etmişti.

Valeo, Farba, Tofaş, Maysan Mando, Trendin gibi çok sayıda fabrikadan işçiler dayanışma için gece Renault işçilerinin yanına geldi.

Renault işçilerinin üretimi durdurmasının etkisi aynı gün içinde görüldü. TOFAŞ'ta 15 Mayıs'ta saat 16.45'te vardiyadan çıkan işçiler, oturma eylemine başlarken, vardiyaya giren 16.30- 00.30 vardiyası işçilerinin de işbaşı yapmayarak üretimi durdurdu.

Coşkunöz işçisi de 15 Mayıs gecesi saat 23.30'dan itibaren işbaşı yapmayarak ve biten vardiyanın ardından işyerini terk etmeyerek üretimi durdurdu. İşçi aileleri

fabrikaların önüne gitti. Farklı fabrikalardan işçiler birbirlerine dayanışma ziyareti yaptı.

Kemal Sunal'ın oynadığı Kibar Feyzo, para dağıtan adama "Benimki neden eksik?" dediğinde ve "onlar sendikalı" cevabını alır. "Ben de Harranlıyım" demesi işe yaramaz ve "patronda sendikalı herhal" der.

İşçiler işverene de, işverenin "işçi" sendikası Türk Metal'e de tavırlarını ironik bir biçimde "HARRANLI"yız diye gösteriyorlardı.

Hafta sonu için, Tofaş, kantin ve fabrikayı kapatırken, Renault 3 öğün kumanya verdi. Çay servisi yaptı. Giriş çıkışları serbest bıraktı.

Coşkunöz ve Mako, bütün fabrikayı kapattı. Su vermedi, tuvaletleri de kapattı. 500 TL prim teklifinin kabul edilmemesinden sonra Renault'da soyunma kabinleri hariç fabrika içine girişleri engelledi, kumanya, su ve çay desteğini geri çekti. Akşama doğru da genel müdür mesaj yayınladı. İşçilerin masaya oturmadığını söyledi. İşçiler 3 madde kabul edilmeden (ve yazılı olarak) masaya oturmayacağını açıkladı.

Halciler, Tofaş'a meyve sebze getirdi. Reno, Fiat, Alfa Romeo clubleri araba ile destek verdiler. Bursa halkı büyük destek verdi. Halk evde yemek yapıp getirdi.

İşçi aileleri işçileri ziyaret ederek destek oldu.

Talepler;

- Ücretler Bosch işçisi ile eşitlenecek
- İşten atılma olmayacak
- Sendika olmayacak, işveren seçilmiş temsilcilerle görüşecek.

Direniş sürerken MESS, işçilerin direnişiyle ilgili yayımladığı açıklamada iş bırakmanın yasadışı olduğunu öne sürerken TİS'te herhangi bir değişiklik yapılmayacağını söyledi. Klasik söylemler devam ediyor; geçen hafta TM "algı yönetimi" var dedi. Bugün Ali Babacan "zamanlama manidar" dedi. Sürekli "Provokasyon ve provakatorlerden" bahsediyorlar. Ancak direniş çok kontrollü ve güzel idi. Cuma günü ve hafta sonu, provakatorler ihtimaline karşı slogan bile atmıyorlardı. İşçiler kendi güvenliğini sağladı. Eylem alanına aileler dışında Reno kartı olmayanları almıyorlardı.

17 Mayıs: MESS-Valilik-Türk Metal elele

Metal işkolundaki direniş yayılarak devam ederken, sermaye cephesi Bursa Valiliği aracılığıyla işçilere "Türk Metal'den istifa etmeyin, işten atılmazsınız" önerisini sundu. Valilik-MESS-Türk Metal işbirliğine karşı işçiler ise "Tek güvencemiz özgücümüz" diyerek dayanışma içerisinde direniş sürdürdü.

Aynı gün Eskişehir'de konuşan Türk Metal Genel Başkanı Pevrul Kavlak işçilere polis anonsu gibi bir çağrı yaptı: "Provokatorleri ayıklayın, eyleme son verin!"

Metal işkolundaki direniş 18 Mayısta Mako ile birlikte dördüncü noktaya taşındı. Direnen işçiler arasında dayanışma artarak sürerken, işverenler geri adım için ilk sinyalleri vermeye başladı. Metal işçileri ise talepleri yerine getirilene kadar üretime geçmeyeceklerini belirtti.

Yemek-Su-Tuvalet yasak

Metal işkolundaki işçilerin direnişini kırmak isteyen patronlar işçilere yönelik baskılarını arttırdı. Fabrikaya girişi yasaklayan patronlar işçilerin kullandığı tuvalet ve mescidi kapattı. İçeriye yiyecek ve su girişi engellendi. İşçileri çeşitli yollarla yıldırmaya çalıştılar. Yandaş sendika Türk Metal ise hükümetin işçilere müdahale etmemesinden yakındı.

Metal işçilerinin direnişi büyüyerek devam ediyor. Bursa'da Ototrim ve Valeo ile Kocaeli Ford Otosan'da da üretim durdu, direniş başladı.

Türk Metal Sendikası, işçilerin direnişini kırmak için Bosch'ta imzalanan sözleşmenin iyi olmadığını ileri sürdü. İşçileri düşman ilan eden sarı sendika Türk Metal, MESS ve işverenlerle görüşerek eylemin sonlanması için çaba sarf ettiklerini itiraf etti. Ankara'daki Türk Traktör fabrikasından da eylem sesleri yükselmeye başladı.

21 Mayıs: Direniş devam ediyor ve yayılıyor

Bugün öğlen Renault'a polis geldi, işçiler çıkmayacaklarını ilan ettiler. Ancak polis fabrikaya girer ise çatışmayacaklarını söylerler. Akşam 20:00 gibi Bursaspor taraftar grubu Texas, destek ziyareti yaptı. İşçilerin moralleri yükseldi.

Metal işçilerinin Renault'da başlattığı, TOFAŞ, Coşkunöz, Mako, Ototrim, Valeo ve Ford Otosan'da yaygınlaştırdığı direniş Ankara'ya da sıçradı. Koç Holding'e bağlı Türk Traktör'de fabrikasındaki metal işçileri fazla mesaiye kalmayarak sürdürdü.

Türk-İş Yönetim Kurulu, günlerdir üretimi durdurarak direnişi büyüten metal işçisine "işbaşı yapın" dedi. Üyesi sarı sendika Türk-Metal'in arkasında duran Türk-İş işçilere saldıran Türk Metal'le birlikte çalışacaklarını duyurdu.

Kocaeli Ford Otosan işçileri kitlesel bir eylemle Türk-Metal'den istifa etti. İşçiler kararlı: "MESS masaya oturacak, Koç bizimle anlaşacak"

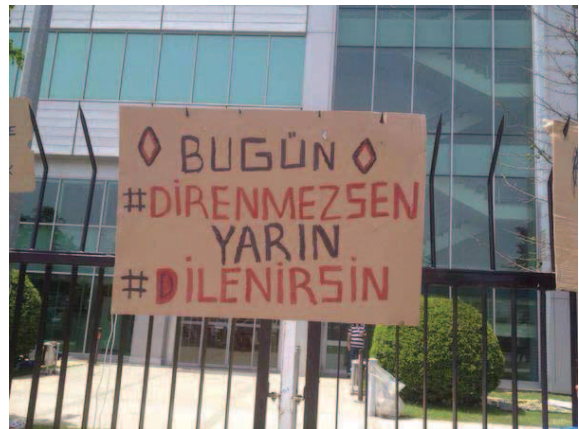
22 Mayıs: Görüşmeler başladı

TOFAŞ işvereni ise fabrikada "memur" statüsünde çalışanlara işçi kıyafetleri giydirecek direniş alanına gönderdi ve işçiler arasında "Üretim başladı" iddiasının yayılması için çaba sarf etmeye başladı. Metal patronlarının ve Türk Metal'in direnişi kırmaya yönelik çabaları karşılık bulmadı. TOFAŞ'ta patron temsilcisiyle işçi temsilcileri arasındaki görüşmelerde 2 talep kabul edildi.

23 Mayıs: İlk kazanımlar; Tofaş, Mako

Metal işçilerinin yarattığı direniş fırtınası karşısında patronlar talepleri kabul etmeye başladı. TOFAŞ ve Mako'da taleplerin kabul edilmesi üzerine direniş sona erdi.

Türk İş Türk Metal sendikası direnişteki Ford işçilerine gönderdiği mesajda sol örgütler aracılığıyla Türkiye'nin hedef alındığını öne sürerek "vatansever" işçilerin buna fırsat vermemesini, hakları için sürdürdükleri direnişi bırakmasını istedi.

24 Mayıs: Direniş ve Kazanımlar Devam ediyor

Renault'ta işçilerin üretimi durdurması ile başlayan direniş sırasında 20 Mayıs'ta üretimi durdurarak direnişe katılan Ototrim'de anlaşma sağlandı.

Renault işçisinin direnişi 10. gününde... Üretimi durdurarak metal işçileri arasında dalga dalga yayılan bir direnişi başlatan Renault işçisi, talepleri kabul edilene kadar direnişi sürdüreceklerini ilan etti. Patron temsilcileri işçilere baskıyı yoğunlaştırdı.

15 Mayıs'ta beri iş başı yapmayan Renault işçileri gece boyunca fabrika yönetimi ile görüştü. Görüşmede yönetimin sunduğu teklifi kabul etmeyen işçiler, direnişe devam etme kararı aldı. Renault işçisi direniş taleplerini kazanır ve imza atarsa MESS ile yapılan grup TİS'i çöpe yollamış olacak.

Ford Otosan direnişinde işçi temsilcileri kurulunda yer alan ve genel müdür Haydar Yenigün ile görüşen ekip içinde bulunan iki işçi işten atıldı.

27 Mayıs: RENAULT'ta Anlaşma ve Kazanım

Metal işkolundaki direniş dalgasının başladığı Renault'ta patron ile işçi temsilcileri arasında günlerdir süren görüşmeler sonuçlandı. İşçilerin ücretlerin Bosch'ta imzalanan toplu sözleşme koşullarına çekilmesi, işten atılmaların sonlanması ve Türk Metal ile ilişkilerin kesilmesi talepleriyle 15 Mayıs'ta başlattıkları direniş sabaha karşı uzlaşa sağlanmasıyla son buldu. 08.00-16.00 vardiyasındaki işçiler işbaşı yaparken, görüşmelerde 9 maddelik bir protokol üzerine anlaşma sağlandığı duyuruldu.

28 Mayıs: İşverenlerin "İşçi" Sendikasına karşı mücadele yayılıyor;

Metal direnişi İzmir'e sıçradı. CMS işçileri İzmir Çiğli'de bulunan fabrika içinde eylem yaparak Türk Metal'i protesto etti. "Türk Metal istifa", "Türk Metal gidecek dertler bitecek", "Türk Metal defol CMS bizimdir" sloganları ile yürüyen işçiler daha sonra fabrika dışında açıklama yaptılar. Türk Traktör işçileri eylem yaparken, Kocaeli Ford Otosan'da işçiler görüşmeye gelen Genel Müdürün teklifini reddetti.

Direnişin başladığı işyerlerinde kazanıma ulaşıldı ancak metalde direniş dalgası yeni katılımlarla sürüyor. Önceki gün İzmir CMS'nin direnişe geçmesinin ardından, gece saatlerinde de Bursa Er Metal ve İzmit DYTECH üretimi durdurdu, Ankara Türk Traktör'de direnişi kırma çabası tutmadı.

Saat ücretlerinde ve ikramiyelerde zam talebiyle üretimi durdurarak direnişe geçen Er Metal işçilerinin talepleri karşılandı.

Kocaeli'nin Başiskele ilçesinde faaliyet gösteren Enpay Fabrikası işçilerinin büyük bir bölümü 31 Mayıs günü Türk Metal Sendikası'ndan istifa etti.

Direniş ne anlatıyor;

Ekonomik taleplerle bir fabrikada başlayan direnişin doğal muhatabı işveren olmasına rağmen hedefinde sendikalar vardı. Yetkili sendika Türk Metal hedef tahtasında olmasına rağmen işçilerin "sendika istemiyoruz, bizi kendi seçtiğimiz temsilciler temsil edecek" tavrı; ülkemizde sendikaların işçi sınıfından ne kadar uzaklaştığının kanıtı gibiydi.